

УДК 635.1/8:631.234:65.015.13.012.32

В. С. КУШНІРУК

м. Миколаїв

victor_140679@mail.ru

БІЗНЕС-ПРОЕКТУВАННЯ РОЗВИТКУ ОВОЧІВНИЦТВА ЗАКРИТОГО ҐРУНТУ ТА ЙОГО ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ

У статті визначено доцільність проектування теплиць з полікарбонату для вирощування овочів. Оцінено економічний потенціал вирощування овочів у відкритому та закритому ґрунтах. Обґрунтовано показники ефективності інвестиційного бізнес-проекту з вирощування томату та огірків.

Ключові слова: бізнес-проектування, овочі, економічний потенціал.

Овочівництво – один з важливих пріоритетів у розвитку агропромислового комплексу України. Вирощування овочів належить до стратегічних галузей сільськогосподарського виробництва, яка характеризується високою економічною ефективністю порівняно з іншими сільськогосподарськими культурами. Овочі належить до важливих продуктів харчування жителів переважної більшості країн світу, що зумовлюється їх високою калорійністю, споживчою цінністю та особливими смаковими якостями. Тому актуальним є питання насичення ринку ранньою продукцією, а також оцінка економічного потенціалу вирощування овочів у закритому ґрунті порівняно з відкритим ґрунтом.

Ефективність виробництва овочів у ринкових умовах досліджують такі науковці, як В. М. Андрусак [1], В. І. Бойко, С. В. Кальченко [2], О. І. Лебединська, Р. М. Скупський [3] та ін. Проте недостатньо вивченими залишаються напрями розвитку овочівництва закритого ґрунту та його економічний потенціал.

Метою дослідження є обґрунтування бізнес-проектування розвитку овочівництва закритого ґрунту та оцінка його економічного потенціалу порівняно з відкритим ґрунтом.

Споживання свіжої продукції стає важливим фактором впливу на спосіб виробництва. Розвиток безперебійного виробництва в аграрному секторі економіки є передумовою відтворення природно-ресурсного потенціалу, соціально-економічного зростання та підвищення аграрного іміджу України.

Ми пропонуємо розглянути проект підвищення економічної ефективності овочівництва на інноваційній основі на базі фермерсько-

го господарства (ФГ) «Владам» Жовтневого району Миколаївської області.

Реалізація проекту на базі ФГ «Владам» передбачає вирощування, збирання і збут продукції овочівництва, що відповідає пріоритетним напрямкам інноваційної діяльності відповідно до: 1) Закону України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності» від 08.09.2011 р. № 3715-VI, у якому до пріоритетних напрямків віднесено екологічно чисті харчові продукти та продукти з високими оздоровчими властивостями, серед яких зазначено овочеві культури; 2) Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року від 19.09.2007 р. № 1158, де передбачено здійснення розвитку рослинництва через стимулювання органічного землеробства; 3) Стратегії економічного і соціального розвитку Миколаївської області до 2015 року від 30.10.2007р. №2; 4) Концепції розвитку овочівництва та переробної галузі від 31.10.2011р. N1120-р.

Бізнес-проект передбачається придбання та установка теплиць, створення умов для вирощування овочевих культур в закритому ґрунті, запровадження системи крапельного зрошення на базі фермерського господарства «Владам».

Фермерське господарство «Владам» спеціалізується в наступних видах діяльності у сфері агробізнесу, а саме: імпорт і продаж насіння; вирощування овочів (буряк, морква, томати, цибуля, капуста, перець); зберігання овочів; виробництво натуральних соків; консервація овочів з власної сировини.

Широке коло можливостей ФГ «Владам» та ряд конкурентних переваг, насамперед, дає підстави для розробки проекту розвитку

овочівництва закритого ґрунту та оцінки його економічного потенціалу.

У рамках реалізації проекту розглядається варіант придбання теплиць з полікарбонатом 8 мм (термін експлуатації 15 років).

Полікарбонат володіє властивостями, якими в повному обсязі не володіє жоден з прозорих матеріалів, які використовуються у будівництві, а саме: 1) надзвичайна легкість, стільниковий полікарбонат важить у 16 разів менше, ніж скло і в 6 разів менше, ніж акрил аналогічної товщини, що значно зменшує витрати на опорні конструкції; 2) висока ударостійкість (полікарбонат - це в'язкий полімер, у 200 разів міцніший за скло і у 8 разів міцніший за акриловий пластик). Полікарбонат панелі не розбиваються і не дають тріщин, відповідно і гострих осколків при ударі; 3) панелі стільникового полікарбонату витримують значні вітрові і снігові навантаження, не рвуться, як поліетиленова плівка, що робить їх універсальним покривним матеріалом для теплиць. Полікарбонат стійкий до ударів граду; 4) висока термостійкість (властивості полікарбонату мало залежать від змін, що відбуваються у навколишньому середовищі, а критичні температури, при яких цей матеріал стає крихким, знаходяться за межею зони експлуатації; 5) низка горючість; 6) високі теплоізоляційні властивості, низька теплопровідність (коефіцієнт тепловіддачі 3-4 Вт/м²; 7) опір пропускання тепла вищий, ніж у звичайного одношарового скла, що дає змогу знизити витрати енергії на обігріві охолодження приблизно на 50%); 8) відмінна шумоізоляція; 9) висока світлопроникність (прозорість - до 86%, добре розсіювання світла, відсутність тіні); 10) міцність на розрив і на згин; 11) широкий діапазон температур експлуатації: від - 40 до +120 градусів, що дає змогу використовувати стільниковий полікарбонат у різних кліматичних умовах.

Для поливу томатів та огірків у теплицях передбачено запровадження системи крапельного зрошення, що є економічно обґрунтованим та екологічно безпечним способом поливу овочів.

Крапельне зрошення є одним з найефективніших способів поливу, так як вода подається до кореня рослини від джерела води

через трубопровід, значно знижуючи ризик втрати води. Глибоке просочування води або утворення калюж можна уникнути, якщо правильно керувати роботою системи крапельного зрошення, застосовуючи воду в такій кількості, в якому її вбирає корінь рослини.

Перевагами систем крапельного зрошення є: 1) підвищення кількості і якості урожаю. Крапельне зрошення дозволяє підтримувати оптимальний водно-фізичний режим в кореневому шарі ґрунту, що створює умови для отримання високих урожаїв; 2) менші витрати праці. По суті, системи крапельного зрошення є стаціонарними і дозволяють автоматизувати процес поливу і живлення рослин, що, у свою чергу, приводить до значної економії трудовитрат; 3) економія води. Можливість ефективнішого використання води - одна з найголовніших позитивних характеристик крапельного зрошення. Зниження витрат води при використанні систем крапельного поливу складає від 20 до 80% порівняно з іншими методами зрошення. Величина цієї економії залежить від кліматичних умов, виду насаджень, типу ґрунтів, технічних характеристик самої системи поливу.

Головним завданням виробництва овочів закритого ґрунту є забезпечення населення свіжими овочами в міжсезонний період, а також вирощування садивного матеріалу для відкритого ґрунту. У реалізації проекту запропоновано вирощування овочевих серед яких: томат та огірки, основні властивості яких наведемо нижче.

Плоди томатів використовуються для приготування томат-пасти, томату-пюре, томатного соку, овочевих салатів, консервування, засолення. У великій кількості їх споживають у свіжому вигляді. Особлива цінність томата полягає в тому, що у відкритому і захищеному ґрунті його свіжу продукцію можна отримувати протягом усього року.

Планується вирощувати томат сорту Фенда F1 - це індетермінатний рожевоплідний гібрид. Ранній та крупний томат, дуже універсальний та витривалий. Підходить для вирощування як з весни на літо, так і з літа на осінь в другому обороті. Плоди середньої вагою 200 г, зелена пляма біля плодоніжки відсутня, добре транспортабельні, можна пе-

ревозити на далекі відстані без втрат. При висоті рослини 2 м формує мінімум 10 кистей, відрізняється високою врожайністю, і при мінімальному дотриманні агротехнології складає 25 кг на м². Також даний сорт стійкий до таких захворювань, як: мозаїка томатна, вертициллезне в'янення, фузаріозне в'янення, фузаріозне гниття коренів, кладоспоріоз.

Планується вирощувати огірки сорту Амур F1 – це дуже ранній гібрид корнішон з періодом дозрівання плодів 55–60 днів. Рослина показує чудові результати абсолютно при будь-яких умовах вирощування. Особливо користується популярністю вирощування в теплицях, що обігріваються і у відкритому ґрунті для другого обороту і пізнішого врожаю. Огірок Амур F1 характеризується масовою віддачею врожаю. Огірочки довжиною 12–15 см, співвідношення 3,2:10, середньо горбкуваті, яскраво зеленого кольору. Плоди підходять для масової переробки, для використання на засолювання, для продажу свіжої продукції. Даний гібрид має стійкість до кореневих гнилей, а також несправжньої борошнистої роси.

Для залучення уваги споживачів до запропонованої продукції, насамперед, необхідно проводити більше рекламних акцій і презентацій.

Основними каналами реалізації томатів та огірків будуть ринки оптової та роздрібною торгівлі, а саме: «Колос» «Рино-Торг-Сервіс», «Площа Перемоги», «Клаксон»; «Авангард» та «Радформ» в м. Миколаєві.

Також реалізація вирощених томатів та огірків може здійснюватись за договором купівлі-продажу безпосередньо з теплиць, насамперед, через мережу супермаркетів (Таврія В, АТБ, Сільпо, Амстор та ін.), підприємствам ресторанного типу, посередникам для подальшого їх продажу тощо.

Для інноваційного розвитку, як овочівництва, так і будь-якої галузі, необхідні інвестиції. Підприємства можуть інвестувати власні кошти, якщо ж таких не має тоді необхідно залучати ззовні, тобто шукати інвесторів або оформлювати кредит в банку. На даному етапі економічного розвитку інвестори не дуже зацікавлені вкладати кошти в українських товаровиробників, тому залишається лише оформлення кредиту.

Але і тут постає ряд проблем, оскільки впровадження інновацій характеризується невизначеністю майбутніх результатів та значними ризиками, що негативно впливає на залучення інвестиційних ресурсів.

Тому для активізації залучення інвестицій при впровадженні інновацій, насамперед, підприємства повинні чітко прораховувати витрати, які будуть понесені та яку вигоду зможуть отримати.

За проектом розвитку овочівництва закритого ґрунту планується побудова тепличного комплексу, який складатиме 30 теплиць на площі 1 га. Вартість придбання однієї теплиці для вирощування томатів та огірків складатиме 136 тис. грн. Розрахунок витрат на придбання, доставку та монтаж теплиці наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Розрахунок витрат на придбання, доставку та монтаж теплиці*

Назва основних засобів	Розмір, кількість	Ціна за одиницю, грн	Вартість, тис. грн
Полікарбонат (8 мм)	427 м ²	177,61 грн/м ²	75,840
Труба профільна (20x20x2)	1036 м	14,61 грн/м	15,136
Установка теплиці	240 м ² (8м*30м)	50 грн/м ²	12,0
Доставка	-	500 грн	0,5
Інфрачервоний обігрівач	24 шт	1299 грн	31,176
Установка опалення	-	-	0,5
Лампи для освітлення	15 шт	50 грн	0,75
Установка освітлення	-	150 грн	0,15
Всього:			136,052

*розраховано автором.

Планується такий розмір теплиць: шириною 8 метрів та довжиною 30 метрів. Строк експлуатації теплиці з полікарбонату складатиме 15 років.

Вартість крапельного зрошення для однієї теплиці складатиме 1623 грн, а для 30 теплиць – 48690 грн.

Для управління тепличним комбінатом необхідно буде один агроном-бригадир, чотири працівники, що будуть здійснювати обприскування препаратами з захисту рослин від шкідників та хвороб, а також одна людина, яка буде регулювати модульну систему крапельного зрошення. Для посадки та збору врожаю томатів та огірків загальна потреба в працівниках складатиме 30 чоловік. Так, на одну теплицю необхідний всього 1 працівник, насамперед, при заробітній платі 2500 грн на місяць, витрати на оплату праці за п'ять місяців становитимуть 12500 грн.

На 1 м² в теплиці необхідно висадити 5 рослин томату, що на всю площу теплиці складає 1200 рослин, що в вартісному вигляді складатиме 2635 грн. У той же час в теплиці під огірками планується висадити 13 рядків по 84 рослини, що на всю площу складає 1100 рослин, що в вартісному вигляді складатиме 811 грн.

Розрахунок кількості необхідних добрив та їх вартість для вирощування помідорів та огірків у ФГ «Владам» наведено в таблиці 2.

Витрати на добрива для вирощування томатів в розрахунок на 1 теплицю складають: $(2707,2 + 1269,12 + 3840)/15 = 7816,42/15 = 521,09$ грн. У той же час витрати на добрива для вирощування огірків в розрахунок на 1 теплицю складають: $(2240 + 2925 + 2850 + 7248)/15 = 15263/15 = 1017,53$ грн.

Розрахунок кількості засобів захисту рослин та їх вартості необхідних для вирощування помідорів та огірків у ФГ «Владам» наведено у таблиці 3.

Витрати на засоби захисту рослин від шкідників та хвороб для вирощування томатів в розрахунок на 1 теплицю складають 107 грн, а для огірків – 102 грн.

Амортизаційні відрахування з терміном експлуатації 15 років для однієї теплиці будуть складати $136052 / 15 = 9070$ грн на рік.

За весь період вирощування томатів для поливу, на 1 теплицю, затрачається 60 м³ води, що в вартісному вимірі становить 240 грн (1 м³ = 4 грн). За весь період вирощування огірків для поливу, на 1 теплицю, затрачається 108 м³ води, що в вартісному вимірі становить 433,92 грн.

У таблиці 4 наведено плановий склад та структура витрат на вирощування помідор та огірків у ФГ «Владам».

Дані таблиці 4 свідчать, що планова виробнича собівартість 1 кг помідора складатиме 5,59 грн. Найбільшу питому вагу в струк-

Таблиця 2

Потреба у добривах та їх вартість для вирощування помідорів та огірків закритого ґрунту у ФГ «Владам»*

Назва добрива	Норма внесення	Кількість внесення	Кількість необхідної речовини	Вартість, грн
Помідор (15 теплиць)				
Спідфола Аміно (старт)	30 мл на 100 м ²	7 разів	7,5 л	2707,2
Спідфола Аміно (цвітіння та плодоношення)	30 мл на 100 м ²	3 рази	3,2 л	1269,12
Master N ₂₀ P ₂₀ K ₂₀	60 г на 100 м ² 120 г на 100 м ²	25 разів 10 разів	97,2 кг	3840
Огірок (15 теплиць)				
Мочевина	15 г на 4 м ²	8 разів	108 кг	2240
Суперфосфат	30 г на 4 м ²	8 рази	216 кг	2925
Сульфат калія	20 г на 4 м ²	8 рази	144 кг	2850
Master N ₂₀ P ₂₀ K ₂₀	75 г на 100 м ² 125 г на 100 м ²	40 разів 20 разів	198 кг	7248

*розраховано автором.

Таблиця 3

**Потреба у засобах захисту рослин та їх вартість
для помідорів та огірків закритого ґрунту у ФГ «Владам»***

Назва препарату з захисту рослин	Норма внесення	Захворювання, шкідник	Кількість внесення	Кількість необхідної речовини	Вартість, грн
Помідор (15 теплиць)					
Фунгіцид «Ордан»	30 г на 100 м ²	фітофтороз, альтернаріоз, септоріоз	3 рази	3,2 кг	881,6
Інсектицид «Золон»	20 мл на 100 м ²	колорадський жук, бавовняна совка	2 рази	1,4 л	730
Огірок (15 теплиць)					
Фунгіцид «Ордан»	30 г на 100 м ²	пероноспороз	3 рази	3,2 кг	881,6
Інсектицид «Фуфанон»	20 мл на 100 м ²	кліщі, тлі, теплична білокрилка	1 раз	720 мл	648

*розраховано автором.

Таблиця 4

**Плановий склад та структура витрат виробництва помідорів та огірків
у теплицях на 2015 рік для ФГ «Владам»***

Статті витрат	На 1 м ² площі	На 1 теплицю	на 1 кг продукції	%
Помідор				
1. Витрати на оплату праці	52,08	12500,00	1,30	23,28
2. Відрахування на соціальні заходи	19,27	4625,00	0,48	8,61
3. Насіння і посадковий матеріал	10,98	2635,00	0,27	4,91
4. Добрива	2,17	521,09	0,05	0,97
5. Засоби захисту рослин	0,45	107,44	0,01	0,20
5. ПММ	0,33	80,00	0,01	0,15
7. Амортизація	37,79	9070,13	0,94	16,89
8. Електроенергія	79,33	19040,00	1,98	35,46
9. Постачання води	1,00	240,00	0,03	0,45
10. Організація та управління	20,34	4881,87	0,51	9,09
Всього	223,75	53700,53	5,59	100,00
Огірок				
1. Витрати на оплату праці	52,08	12500,00	1,87	22,56
2. Відрахування на соціальні заходи	19,27	4625,00	0,69	8,35
3. Насіння і посадковий матеріал	3,56	853,70	0,13	1,54
4. Добрива	4,24	1017,53	0,15	1,84
5. Засоби захисту рослин	0,43	102,00	0,02	0,18
5. ПММ	0,33	80,00	0,01	0,14
7. Амортизація	37,79	9070,13	1,35	16,37
8. Електроенергія	90,35	21684,00	3,24	39,14
9. Постачання води	1,81	433,92	0,06	0,78
10. Організація та управління	20,99	5036,63	0,75	9,09
Всього	230,85	55402,91	8,27	100

*розраховано автором.

турі собівартості складають затрати на електроенергію 35,46% та оплату праці 23,28%. У той же час планова собівартість 1 кг огірка складатиме 8,27 грн. Найбільшу питому вагу в структурі собівартості складають затрати на електроенергію 39,14% та оплату праці 22,56%. Загальна сума витрат для тепличного комплексу становитиме – 1636551,51

(виробнича собівартість) + 1623,0 × 30 шт. (крапельне зрошення) + 136052,0 × 30 шт. (будівництво теплиць) = 5766801,51 грн. Для реалізації такого проекту необхідне залучення інвестицій у розмірі 5767000 грн.

Врожай планується отримувати протягом квітня, травня та червня місяців. Прогноз виробництва овочів наведено в таблиці 5.

Таблиця 5

Прогноз обсягів виробництва овочів в 2015 році, ц*

Культура	Періоди				Всього
	13.04–26.04	27.04–10.05	11.05–24.05	25.05–7.06	
Огірок	220	315	302	168	1005
	5.05–18.05	19.05–1.06	2.06–15.06	16.06–1.07	
Томат	360	432	360	288	1440

*розраховано автором.

Для підрахунків обрано середню урожайність 40 кг на 1 м² томату та 28 кг на 1 м² огірка, яку гарантує постачальник при умові застосування крапельного зрошення та дотримання агротехнології виробництва культур. Перший врожай від огірків планується отримати в середині квітня в кількості 220 ц. Другу партію планується отримати з кінця квітня по середину травня в обсязі 315 ц, третю – до кінця травня – 302 ц та четверту в червні місяці – 168 ц.

Що стосується томатів, то перший врожай планується отримати на початку травня в кількості 360 ц, другу партію с середини травня по червень місяць – 432 ц, третю – з початку по середину червня 360 ц та останню до кінця червня 168 ц. Усього планується отримати 1440 ц помідорів та 1005 ц огірків.

Основними каналами збуту огірків та томатів є оптові ринки «Авангард» та «Радформ» на яких планується реалізувати в 81% і 85% продукції відповідно. Друге місце за обсягом реалізації огірків та томатів займають ринки роздрібною торгівлі, а саме «Площа перемоги», «Клаксон», «Ринок-Торг-Сервіс» та «Центральний» через які планується збути 12,2% і 9% виробленої продукції відповідно. Приблизно 3% планується реалізувати через мережі супермаркетів «Таврія В», «АТБ» та «Сільпо». Продукція, що залишиться планується реалізувати, безпосередньо з підприємства, населенню та у власне споживання.

Планові ціни реалізації продукції томатів та огірків взяті згідно цін оптового ринку

«Копані» Херсонської області. Першу партію томатів планується реалізувати за середньою ціною 21,27 грн за 1 кг, другу – 19,45 грн за 1 кг, третю – 12,18 грн та четверту – 9,81 грн/кг. Виходячи з планових цін та обсягів реалізованої продукції томату сума виручки буде становити – 2362,65 тис. грн. У той же час першу партію огірків планується реалізувати за середньою ціною 21,54 грн за 1 кг, другу – 18,27 грн за 1 кг, третю – 11,55 грн та четверту – 9,00 грн/кг. Тенденція до зниження рівня ціни пояснюється тим, що конкуренти насичують ринки аналогічною продукцією. Виходячи з планових цін та обсягів реалізованої продукції огірків сума виручки буде становити – 1549,75 тис. грн. При реалізації продукції в повному обсязі передбачається отримання виручки у розмірі – 3912400 грн, за умови реалізації продукції за плановими цінами. Розмір виручки буде варіюватись в залежності від рівня цін.

Для порівняння економічного потенціалу вирощування овочів у відкритому та закритому ґрунті проведено аналіз таблиць 6 та 7.

Аналізуючи дані таблиці 6 слід відмітити, що в сільськогосподарських підприємствах Жовтневого району за досліджуваний період спостерігається зменшення урожайності овочевих культур на 16,8%, що обґрунтовується несприятливими погодними умовами, які не дали змогу вчасно зібрати урожай. У той же час збільшилась виробнича собівартість 1 ц овочів на 12,9 грн порівнюючи 2013 рік з 2011 роком та на 14,5 грн порівнюючи з

2012 роком. Прибуток від виробництва та реалізації овочів з розрахунку на 1 га площі було отримано лише у 2011–2012 роках у розмірі 8440 грн і 4665 грн відповідно. У 2013 році по овочівництву в середньому по сільськогосподарським підприємствам району було отримано збитки з розрахунку на 1 га у розмірі 9293 грн, що обумовлено високою собівартістю та низькою ціною реалізації.

Порівняння економічного потенціалу виробництва томатів та огірків закритого ґрунту у ФГ «Владам» наведено в таблиці 7.

Дані таблиці 7 свідчать, що урожайність помідорів в порівнянні з огірками на 12 кг більша. Виробництво 1 ц помідорів на 267,9 грн дешевше, а ніж 1 ц огірків. Повна собівартість 1 ц помідорів в порівнянні з огірками на 307,6 грн менша, що дозволяє отримати прибуток 997,4 грн на 1 ц реалізованої

продукції. Рентабельність виробництва огірків на 92,9 в. п. менше в порівнянні з помідорами. Економічна ефективність вирощування помідорів переважає над огірками.

У той же час економічна ефективність виробництва овочів в закритому ґрунті в порівнянні з відкритим дуже висока. Від так урожайність овочів закритого ґрунту в 7 разів більша ніж відкритого, ціна реалізації в 10 разів більша і складає 1600 грн за 1 ц, що пояснюється збутом ранньої продукції. Виробництво овочів в закритому ґрунті дає можливість отримати прибуток в розрахунку на 1 ц реалізованої продукції на 834,7 грн більше в порівнянні з виробництвом у відкритому ґрунті у 2013 році. Рівень рентабельності виробництва овочів в закритому ґрунті при виконанні всіх запланованих заходів може досягти 107,9%.

Таблиця 6

Економічний потенціал виробництва овочів у відкритому ґрунті сільськогосподарськими підприємствами Жовтневого району*

Показник	Роки			Відхилення (+; -) 2013 року від	
	2011	2012	2013	2011 р.	2012 р.
Урожайність, ц з 1 га	855,2	972,5	711,5	-143,7	-261
Виробнича собівартість 1 ц, грн	40,5	38,9	53,4	12,9	14,5
Повна собівартість реалізації 1 ц, грн	51,9	50,0	71,3	19,4	21,3
Ціна реалізації 1 ц, грн.	60,4	54,8	57,3	-3,1	2,5
Прибуток (збиток):					
– на 1 ц реалізованої продукції, грн	10,5	4,9	-14,0	-24,5	-18,9
– на 1 га площі під овочами, грн	8440,8	4665,2	-9293,6	-17734,4	-13958,8
Рівень товарності, %	94,0	97,9	93,3	-0,7 в. п.	-4,6 в. п.
Рентабельність продажу, %	16,8	8,9	-24,5	-41,3 в. п.	-33,4 в. п.
Рівень рентабельності (збитковості), %	20,3	9,8	-19,7	-40,0 в. п.	-29,5 в. п.

* розраховано автором на основі зведеної форми 50-сг по с-г підприємствам Жовтневого району.

Таблиця 7

Економічний потенціал виробництва овочів закритого ґрунту у ФГ «Владам»*

Показник	Закритий ґрунт		Відхилення, (+,-)
	помідори	огірки	
Урожайність, кг з 1 м ²	40,0	28,0	+12,0
Виробнича собівартість 1 ц, грн	559,0	826,9	-267,9
Повна собівартість реалізації 1 ц, грн	643,3	950,9	-307,6
Ціна реалізації 1 ц, грн.	1640,7	1542,0	+97,89
Прибуток (збиток):			
– на 1 ц реалізованої продукції, грн	997,4	591,1	+406,3
Рівень рентабельності (збитковості), %	155,1	62,2	+92,9 в. п.

* розраховано автором.

Таблиця 8

Прогнозні показники ефективності інвестиційного проекту*

Показник	Дисконтна ставка		
	20%	25%	30%
В цілому			
Чиста приведена вартість (NPV), тис. грн	12525,32	9331,98	7019,55
Рентабельність інвестицій (PI)	3,17	2,62	2,22
Період окупності проекту (DPP), міс.	23	25	27
Внутрішня норма прибутковості (IRR), %	67,8%		
Вирощування томатів			
Чиста приведена вартість (NPV), тис. грн	8174,8	6246,5	4850,15
Рентабельність інвестицій (PI)	3,85	3,18	2,69
Період окупності проекту (DPP), міс.	19	20	21
Внутрішня норма прибутковості (IRR), %	82,3%		
Вирощування огірків			
Чиста приведена вартість (NPV), тис. грн	4348,81	3083,9	2167,9
Рентабельність інвестицій (PI)	2,5	2,06	1,75
Період окупності проекту (DPP), міс.	32	34	38
Внутрішня норма прибутковості (IRR), %	53,4%		

*розраховано автором.

Для втілення проекту ФГ «Владам» потрібен кредит у розмірі 5767,0 тис. грн. Кредит буде використано на будівництво тепличного комплексу, придбання крапельного зрошення та витрати виробництва так, як в попередньому році господарство понесло збиток.

У таблиці 8 наведено прогнозні показники ефективності інвестиційного проекту з вирощування томату та огірків ФГ «Владам».

Аналізуючи показники ефективності інвестиційного проекту слід зазначити, що реалізація даного проекту є доцільною при всіх відсоткових ставках, оскільки чиста приведена вартість за 15 років при 20% складає 12525 тис. грн, рентабельність інвестицій 3, 17, період окупності – 23 місяці. Також позитивним моментом є невеликий період окупності проекту який при ставці дисконтування 30% складає приблизно 27 місяця. Внутрішня норма рентабельності складає 67,8%, а це означає, що на даному рівні відсоткової ставки банку чиста приведена вартість буде дорівнювати нулю. Отже, даний проект буде прибутковим навіть при збільшенні ставки банку до цього рівня.

Порівнюючи показники ефективності інвестиційних проектів окремо по вирощуванню помідорів та огірків найперспективнішим є вирощування помідорів, оскільки чис-

та приведена вартість в два рази вища, а строк окупності в півтора рази менший.

Отже, економічний потенціал запропонованого бізнес-проекту розвитку овочівництва, що передбачає будівництво тепличного комплексу в кількості 30 теплиць розміщених на площі розміром 1 га для вирощування томату сорту «Фенда F1» та огірка сорту «Амур F1» є прибутковим та рентабельним.

У подальшому особливо актуальними є вивчення питання економічного потенціалу овочівництва Миколаївської області та кон'юнктури ринку овочів в Україні, а також можливості виходу продукції на експорт у свіжому та консервованому вигляді.

Список використаних джерел

1. Андрусак В. М. Аналіз стану виробництва овочів відкритого ґрунту / В. М. Андрусак, Н. О. Андрусак // Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького ; за ред. А. І. Кузьмінського. — Черкаси, 2007. — № 153. — С. 68—72.
2. Кальченко С. В. Організація ефективного функціонування овочівництва в регіоні / С. В. Кальченко // Економіка АПК. — 2004. — № 8. — С. 68—72.
3. Скупський Р. М. Промислове овочівництво: моніторинг сучасних проблем розвитку галузі / Р. М. Скупський // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Сталий розвиток економіки». — 2012. — № 7 (17). — С. 328—332.

V. KUSHNIRUK
Mykolaiv

BUSINESS DESIGN OF DEVELOPMENT OF VEGETABLE GROWING OF THE CLOSED SOIL AND ITS ECONOMIC POTENTIAL

In article definitely expediency of design of greenhouses from polycarbonate for cultivation of vegetables. Economic potential of cultivation of vegetables in the opened and closed soils is estimated. Reasonably indicators of efficiency of the investment business project from cultivation of a tomato and cucumbers.

Key words: business design, vegetables, economic potential.

В. С. КУШНИРУК
г. Николаев

БИЗНЕС-ПРОЕКТИРОВАНИЕ РАЗВИТИЯ ОВОЩЕВОДСТВА ЗАКРЫТОЙ ПОЧВЫ И ЕГО ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ

В статье определено целесообразность проектирования теплиц из поликарбоната для выращивания овощей. Оценен экономический потенциал выращивания овощей в открытой и закрытой почвах. Обосновано показатели эффективности инвестиционного бизнес-проекта из выращивания томата и огурцов.

Ключевые слова: бизнес-проектирование, овощи, экономический потенциал.

Стаття надійшла до редколегії 12.03.2015

УДК 339.9:663.2

Т. М. РАДЧЕНКО

м. Миколаїв
tanechka-radchenko@mail.ua

УКРАЇНА В СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЯХ ФУНКЦІОНУВАННЯ СВІТОВОГО РИНКУ ВИНОПРОДУКЦІЇ

У статті проаналізовано сучасні тенденції розвитку світового ринку вина; виявлено особливості споживчого попиту та світову структуру споживання, стан та перспективи світової торгівлі, провідних лідерів з експорту та імпорту вина. Надано рекомендації з підвищення міжнародної конкурентоспроможності української виноробної галузі.

Ключові слова: вино, виноробна продукція, ринок вина, експорт вина, імпорт вина.

У сучасних економічних умовах особливого значення має розгляд сучасних тенденцій розвитку світового ринку вина в зв'язку зі збільшенням його споживання, а також за рахунок зростання конкуренції зі сторони нових винних країн. Розвиток виноградної та виноробної галузі притаманний для багатьох держав, але основними виробниками та поставачальниками вина в світі є Італія, Франція та Іспанія. Лідерами серед провідних імпортерів є Німеччина, Великобританія та США. У той же час на світовий ринок вина посилюють свій вплив такі країни – виробники вина, як Австралія, Чилі та ін. Україна в світлі сучасних тенденцій функціонування світового ринку винопродукції має всі можливості для того, щоби зайняти одне з провідних місць на європейському та світовому ринку вина.

Проблеми формування, розвитку та механізму функціонування сучасних ринків вина висвітлено у працях А. М. Авідзби, А. М. Бузні, О. М. Гаркуші, М. С. Ігнатюк, В. О. Рибінцева, І. І. Червена, І. Г. Матчиної, І. О. Соловйова, Ю. В. Ілясова, Ю. В. Тінтулова, Н. В. Сілецької, С. Ю. Дженєєва, В. О. Фуркевича та ін. Однак у більшості наукових праць мало уваги приділено дослідженню сучасних тенденцій світового і європейського ринків вина та їх впливу на ефективне функціонування вітчизняного ринку винопродукції. Це свідчить про актуальність теми, а відтак зумовило вибір напряму дослідження в науковому і практичному аспектах.

У ринкових умовах питання застосування світової та європейської практики в реалізації та просуванні вина, виявленні особливос-